I'm not a bot

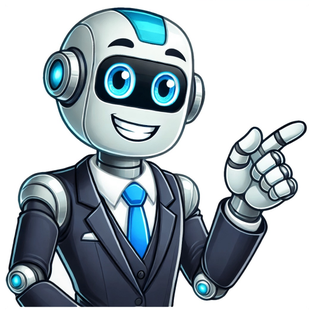

Dokumacılık bakırcılık çinicilik ahşap işçiliği

El sanatları, elle icra edilen, el emeğiyle ortaya çıkan, yapılması uzun uğraş ve zahmet gerektiren sanatlardır. El sanatları, doğal yollardan elde edilen hammaddelerin elle işlenmesi sonucunda ortaya çıkan sanatlardır.Sanat, duygu ve düşünce birikiminin davranış olgunluğu olarak bir eser meydana getirmesidir. Ortaya çıkan sanat eserinin işçiliğinin tamamen insani duygu, düşünce ve emek yoluyla oluşması el sanatlarını değerli kılar.Türk el sanatları da sanat tarihinde önemli bir yer tutar. Yaşatılmaya çalışılan el sanatları, Anadolu coğrafyasında ve bazı büyükşehirlerde kurulan kurslarda varlığını korumaktadır.Geleneksel Türk sanatları arasında bulunan günümüzde de icrası yapılan sanatları şu şekilde sıralayabiliriz.Minyatür sanatı, çinicilik, ahşap işçiliği, cam sanatı, taş işçiliği, tezhip sanatı, ebru sanatı, hat sanatı, bakırcılık, dokumacılık.Peki, nasıl icra ediliyor bu sanatlar?Minyatür sanatı: Küçük resimlerin yarattığı görsel şölenler diyebiliriz minyatür sanatı için 8. Yüzyıldan bu yana hayatta kalmayı başarmıştır.Çinicilik: Selçuklular ile birlikte Anadolu'da yaşamaya başlayan çinicilik sanatının iki tekniği ve üç büyük ustası vardır bilinen. Baba Nakkaş, Mimar Sinan ve Veli Can.Ahşap işçiliği: Selçuklular ile birlikte icra edilmeye başlanan ahşap oymacılığı, tarihe inanılmaz dokumaya sahip figürler bırakmıştır.Cam sanatı: Cam üfleme sanatı olarak da bilinen cam sanatı. Camın işlenerek bir san eseri halini almasını sağlar. Çok eski tarihe sahip olan cam tam olarak kim tarafından bulundu bilinmiyor.Taş işçiliği: Mermer ve granit gibi belli başlı taşların oyularak şekillendirilmesiyle ortaya çıkmış bir el sanatıdır.Tezhip sanatı: Altın ile yapılan bir tür işlemecilik olan bu sanatın günümüzde icra edilmesi çok az seviyededir.Ebru sanatı: Suya resim yapma olarak da bilinen ebru sanatı bugün de çokça icra edilmektedir.Hat sanatı: Güzel yazı yazmak olarak çevirebileceğimiz hat Osmanlıdan bu güne kadar icra edilen el sanatları arasındadır.Bakırcılık: Bakırın işlenmesi ile birçok ev aletinin ve süs eşyasının üretildiği sanattır.Dokumacılık: Ana doluda çok eski zamanlardan beri var olan el sanatlarından biridir. Günümüzde de devam etmektedir. Kaynak:Eğitim Sistem El sanatları, elle icra edilen, el emeğiyle ortaya çıkan, yapılması uzun uğraş ve zahmet gerektiren sanatlardır. El sanatları, doğal yollardan elde edilen hammaddelerin elle işlenmesi sonucunda ortaya çıkan sanatlardır. Sanat, duygu ve düşünce birikiminin davranış olgunluğu olarak bir eser meydana getirmesidir. Ortaya çıkan sanat eserinin işçiliğinin tamamen insani duygu, düşünce ve emek yoluyla oluşması el sanatlarını değerli kılar. Türk el sanatları da sanat tarihinde önemli bir yer tutar. Yaşatılmaya çalışılan el sanatları, Anadolu coğrafyasında ve bazı büyükşehirlerde kurulan kurslarda varlığını korumaktadır. Geleneksel Türk sanatları arasında bulunan günümüzde de icrası yapılan sanatları şu şekilde sıralayabiliriz. Minyatür sanatı, çinicilik, ahşap işçiliği, cam sanatı, taş işçiliği, tezhip sanatı, ebru sanatı, hat sanatı, bakırcılık, dokumacılık. Peki, nasıl icra ediliyor bu sanatlar? ÖRNEKLER: Keçecilik: Eskiden insan gücü ile hamamda pişirilerek yapılan keçe, bugün makinalarda pişirilerek yapılmaktadır. Yapılan keçeye, yapan ve yaptıran kişilerin adları yazılmakta, keçelerin üzerine mavi, kırmızı,yeşil renklerden oluşan motif ve şekiller işlenmektedir. Demiryolu, göbek, yıldız, tavan, ay yıldız Afyonkarahisar keçelerinin üzerine işlenen motiflerden bazılarıdır. Keçe çeşitlerinin bazıları şunlardır: Kepenek, nakışlı keçe, bebe keçesi, belleme, fes, mevlevi zikkesi, yelek, at keçesi, seccade. Geçim kaynağı keçecilik olan keçelerini eski usül ile yapan keçeci esnafı bu mesleğini "Keçeciler Çarşısı'nda sürdürmektedir. Demircilik ve Bakırcılık: Eskiden çok önemli olmalarına rağmen bugün özelliklerini yitirmiş olan el sanatıdır. Endüstrileşme bu iki el sanatını büyük ölçüde etkilemiştir. Afyonkarahisar'daki demirciler başlıca gecenez kapı zinciri, toka, fırdöndü, kaşağı, kullap, frank ve törpüsü, gem, hıltar, düğme gibi pek çok eşya yaparlar. Bakırcılarında üzerinde en çok çalıştığı eşyalar güğüm, kazan, tabak, tencere gibi çeşitlidir. Yemencilik: Afyonkarahisar yemenilerinin en büyük özelliği, kısa ve uzun yüzlü olarak dikilmesi, dikilip içinin dışına çevrilmesi ve kıyısından çevrilmesidir. (Dikilmesidir) İyi yapılmış yemen normal koşullarda yaz kış iki yıl giyilebilmektedir. Kilimcilik: Emirdağ köylerinde kilim ve zilinin yanı sıra çuval, gelin harharı, seccade, terki heybesi, yastık, cicim gibi eşyalar dokunmaktadır. Bu dokumalarda kullanılan motiflere verilen benzetme adlar ve belirli anlatıma dayalı kompozisyonlar adeta kilimlerin dilidir. Gelin parmağı, kız farı, kız yanağı, turna katrı, seher kuşlu, kirli yanışlı, koç boynuzu, aman kız, eli belinde, yıldız, zülüf, yaryare küstü, çapraz Emirdağ kilimlerinde kullanılan bazı motiflerin adlarıdır. Dokunan kilim ve benzeri eşyaların yünleri yine Türkmen kadınlarınca eğrilir ve kök boya ile boyanır. Basit tezgahlarda dokunan Türkmen Kilimleri benzersiz el sanatı ürünleri arasındadır. Son yıllarda kök boya ile üretime başlayan Afyonkarahisar-Bayat-Dinar-Sincanlı-Hocalar İlçeleri Sosyal Yardımlaşma Kurumları ve Afyon Kocatepe Üniversitesi Emirdağ Meslek Yüksek Okulu Halı-Kilim Bölümü talebi karşılamada zorluk çekmektedir. Bilhassa Bayat ilçesinde dokunan kilimlerin ünü yurt dışına uzanmıştır. Hasır ve Boyra Örücülüğü:İlçemiz Yakasinek kasabası ve Taşköprü'de bazı yaşlı kişilerce hasır ve boyra örücülüğü yapılmaktadır.Hasır, daha çok Akşehir ve Eber göllerinde yetişen Kındıra adı verilen bir çeşit su bitkisinin işlenerek basit tezgahlarda dokunması ile halı ve kilim altlarına serilerek kullanılır. Boyra(kamış hasırı) Akşehir ve Eber göllerinde yetişen kamışın işlenmesinden sonra tezgahında örülerek, ahşap evlerin tavan kısımlarında üzerine atılacak talaş ve toprakların içlerine sızmasını önlemek için kullanıldığı gibi çeşitli yerlerde dekorasyon ve kamufle malzemesi olarak da kullanılmaktadır. Ancak, gelişen teknolojik yenilikler yukarıda anlattığımız hasır ve boyraya karşı olan ilginin azalmasına sebep olmuştur. Örgücülük: İnsanların koyun yününü en ilkel biçimde kullandıkları çalışma alanı olan örgücülük de Afyonkarahisar'da yaygın el sanatlarından biridir. Koyun yününü kirman, tarak, şiş, iğ gibi basit araçlar kullanılarak çorap, eldiven, kazak, içlik gibi eşyalar haline getirilir. Örülecek erkek çorabı olduğu zaman çoğunlukla düz örgü yada kendinden motifli örgü çeşitleri kullanılır. Çoraplar diz yüksekliğinde örülür. Kadın çorapları ise nakışlı olur. Renk renk motifler ve nakışlar zengin ve güzeldir. Çoraplar beş şişle örülür. Rölyef Rölyef sanatını, resime boyut kazandırma çalışmasıdır şeklinde kısaca tarif edebiliriz.İlimizde bakır üzerine rölyef çalışması yapılmaktadır. Yapılacak olan konu veya figür bakır üzerine tersten çizilerek yine tersinden olmak üzere değişik uçlu çekiçlerle zift veya kum torbası üzerinde dövülür. Normlarına uygun yükseklik elde edilinceye kadar dövme işlemi devam ettirilir. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra esenin üzeri okside olmaması için organik bir kaplama ile kaplanır. Bu sanatın Türkiye ' deki en önemli temsilcisi HARUN TAŞDEMİR ' DİR. Taş işçiliği: Mermer ve granit gibi belli başlı taşların oyularak şekillendirilmesiyle ortaya çıkmış bir el sanatıdır. Bakırcılık: Bakırın işlenmesi ile birçok ev aletinin ve süs eşyasının üretildiği sanattır. Dokumacılık: Ana doluda çok eski zamanlardan beri var olan el sanatlarından biridir. Günümüzde de devam etmektedir. GÖKTÜRKLERDE EL SANATI: VI.yüzyıl ortalarında Orhun nehri batısındaki yayla bölgesinde (Ötügen) kurulup, Manşurya'dan Karadeniz sahillerine kadar uzanan büyük Türk imparatorluğu, devlet ve millet olarak Türk adına kullanan ilk büyük siyasi kuruluştur. Çin kaynakları Göktürkler'in Asya Hunları soyundan geldiğini açıkça belirtir. Göktürk İmparatorluğu bu zamanda İl Hagan ünvanını alan Bumin ve kardeşi İstemi ile 552 de kurulmuş, Mukan Hakan (553-572) zamanında en parlak devresini yaşamıştır. Bütün Orta Asya'nın Türkleşmesi için bu, ilk adım olmuştur. Kurulduğu zamandan itibaren idari bakımdan Doğu ve Batı olarak ikiye bölünen imparatorluk, 630 yıllarında Çin nüfusu altına girmiş ve 682'de İlteriş (kutlug) Hakan'ın, büyük devlet adamı Tonyukuk ile birlikte siyasi mücadeleleri sonunda Doğu kısmı yeniden hakimiyetini elde etmiştir. Kapağan Hakan (692-716) zamanında, Orta Asya'da bütün Türkler bir devlet halinde birleştirilmiş ondan sonra gelen Bilge Hakan ve kardeşi Kültigin, Göktürk devletinin en tanınmış şahsiyetleri olmuştur. Orhun vadisinde bulunan dikili taş kitabeler onlar zamanında kalmadır. Bu abideler Türk dilinin bugün bile fazla zorluk çekmeden anlaşılan en eski yazılı ve edebi metinleri, aynı zamanda Türk tarihinin taşa yazılmış en eski kaynakları olarak zamanımıza gelmiş hazineleridir. Bunlarda kullanılan yazı da en eski Türk alfabesidir. Yenisey bölgesinde bunların VI.ve VII. Yüzyıllardan kalma daha eski özcüleri vardır. Doç. Dr. Orhan TAŞKESEN GİRİŞ 19 Ocak 2006 tarihli 5448 no' lu "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun" metninde bahsedildiği üzere, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Teşkilatının 2003 yılının Eylül- Ekim ayları arasında toplanan 32. Genel Konferansında genel itibariyle özellikle korumaya yönelik kaynakların yetersizliğinden dolayı; Somut olmayan kültürel mirasla ilgili bozulma, yok olma veya yıkılma gibi ciddi tehditleri arttığını, özellikle yerli toplulukların, grupların ve bazı durumlarda bireylerin somut olmayan kültürel mirasın üretimi, korunması, bakımı ve yeniden yaratılması konusunda önemli rol oynadıklarını, böylece kültürel çeşitliliği ve insan yaratıcılığını zenginleştirdiklerini, korunması konusunda henüz, bağlayıcılığı olan hiçbir çok taraflı metin bulunmadığını ayrıca not ederek, Kültür ve doğa mirasıyla ilgili mevcut uluslararası anlaşmaların, tavsiyelerin ve kararların, somut olmayan kültürel mirasa ilişkin yeni hükümlerle etkili bir şekilde zenginleştirilmesi ve tamamlanması gerektiğini, insanları birbirlerine yakınlaştırıcı ve onlar arasında değiş tokuşu ve anlayışı sağlayıcı, paha biçilmez rolü nedeniyle 17 Ekim 2003' te "Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesi" ni kabul etmiştir. Sözleşmenin amaçları: a)Somut olmayan kültürel mirası korumak, b) ilgili toplulukların, grupların ve bireylerin somut olmayan kültürel mirasına saygı göstermek, c) Somut olmayan kültürel mirasın önemi konusunda yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde duyarlılığı arttırmak ve karşılıklı değerbilirliği sağlamak, d) Uluslararası işbirliği ve yardımlaşmayı sağlamak olarak belirtilir. Daha önce de belirtildiği üzere, 19 Ocak 2006 tarihli ve 5448 sayılı Somut Olmayan Kültürel Mirasın Korunması Sözleşmesinin Uygun Bulunduğuna Dair Kanunla bu sürece dâhil olmuş ve 27 Mart 2006 tarihinde resmen taraf olduğu "somut olmayan kültürel miras", özellikle aşağıdaki alanlarda belirir: a) Somut olmayan kültürel mirasın aktarılmasında taşıyıcı işlevi gören dille birlikte sözlü gelenekler ve anlatımlar, b) Gösteri sanatları, c) Toplumsal uygulamalar, ritüeller ve şölenler, d) Doğa ve evrenle ilgili bilgi ve uygulamalar, e) El sanatları geleneğidir. Bu bağlamda Erzincan İli El sanatları geleneğinin somut olmayan Kültürel Miras olarak ele alınması, tarihsel süreçte Erzincan ilinde geleneksel olarak günümüze kadar taşınmış olan el sanatlarının ustası, uzmanı ve satıcısının gözünden dünü, bugünü ve yarını araştırmamızın temel amacıdır. Coşkun "Geleneksel kültür değeri taşıyan el sanatlarımız halıcılık, kilimcilik, cicim, zili, sumak, kumaş dokumacılığı, yazmacılık, çinicilik, seramik-çömlek yapımcılığı, işlemecilik, oya yapımcılığı, deri işçiliği, müzik aletleri yapımcılığı, taş işçiliği, bakırcılık, sepetçilik, semercilik, maden işçiliği, keçe yapımcılığı, örmecilik, ahşap ve ağaç işçiliği vb. gibi farklı dalları ile çok geniş bir yelpazeye sahip olduğunu ve kültür değerlerimizin için de en önemlilerinden birinin de maden sanatı içinde yer alan bakırcılık sanatı olduğunu ifade etmektedir. Bakır kolay işlenen bir maden olması nedeniyle insanoğlunun çok eski zamanlardan beri bakır işlemeciliğini el sanatı olarak yapmaktadır. Anadolu'da bakır işçiliğinin ilk örnekleri M.Ö. 7000-2000 arasında (Arlı, 1984), Erzincan'daki bakırcı atölyelerinin kökeni, M.Ö. 9.-6. yüzyıllarda Doğu Anadolu, Transkafkasya ve Kuzeybatı İran'da egemenliğini sürdüren Urartu Krallığı'nın madencilik endüstrisine dayanır (Belli ve Kayaoğlu,1994). Yazılı ve arkeolojik veriler Urartu Krallığı'nın kuzeyde ulaştığı en son noktaların, kuzeybatıda Erzincan, kuzeyde Çıldır Gölü Havzası ve kuzeydoğuda Sevan Gölü'nün kuzeybatısında Lcasen olduğunu göstermektedir. Kuzeybatıda Erzincan-Altıntepe, kuzeyde Taşköprü ve kuzeydoğuda Lcasen kaleleri ise bu yayılımın arkeolojik kanıtları olarak karşımıza çıkmaktadır (Pınarcık, 2012). Kolay işlenebilir bir maden olması nedeniyle eski tarihlerden beri bakır hem dekoratif hem de işlevsel bir ürün olarak çok sayıda üretilmiş ve tüketilmiştir. Bakır işçiliği Erzincan' da bir çok işleme yöntemi ve tekniğine sahiptir. Dövme, Dökme, sıvama, Kakma, pres basma gibi yöntemlerle bakırın şekillendirilmesi sağlanır. Erzincan'da bakırdan yapılmış en önemli eşyaların başında sahan, tas, kevgir, debbe, tava, tabak, bakraç gibi mutfak eşyaları gelmektedir. Bakır kaplar dövme tekniğinde yapılmıştır. Birleşme tekniği olarak perçin, lehim, kaynak kullanılmıştır. Kabartma, kazıma teknikleri ile süslemeler yapılmıştır (Coşkun, 2015) Daha öncesinde kullanım eşyası olma özelliği ile üretilmişse de mutfak eşyalarında teknolojik gelişmelerle çelik, porselen, alüminyumun daha çok daha fazla kullanılmasıyla, 19. Yüzyıldan sonra turistik amaçlı dekoratif amaçlı üretilmeye başlamıştır. Üretimin yüzde 10'u yurt içinde, özellikle Ege ve Akdeniz Bölgeleri'ne, yüzde 90'ı ise yurt dışında A.B.D., İtalya, Finlandiya, Japonya, Almanya, Fransa gibi ülkelere pazarlanıyordu. Sanat değeri azaldığından önce yurt dışı, daha sonra da yurt içi pazarlar gün geçtikçe zayıfladı. Bu işten gelir sağlayanlar kendi sanatlarına kendileri değer vermeyerek başkalarının değer vermesini beklediler. Bugün bu bilince varan birkaç bakır işletmecisinin sabır ve üstün gayretleriyle Erzincan'da bakır işlemeciliği halen yapılmaktadır (www.erzincan.gov.tr). Erzincan Bakır İşlemeciliği Sanatının Geçmişe Göre Mevcut Durumuna İlişkin Bulgular: Daha önce de belirtildiği üzere Erzincan'daki bakırcı atölyelerinin kökeni, M.Ö. 9.-6. yüzyıllarda Doğu Anadolu' da egemenliğini sürdüren Urartu Krallığı'nın madencilik endüstrisine kadar dayanmaktadır. Bölgedeki zengin maden yataklarının işletilmesi ve verimli topraklarda yapılan pamuk üretimi, Erzincan'da bakır ve dokumacılıkla ilgili el sanatlarının ve atölyelerin gelişmesine çok önemli katkıda bulunmuştur. Ancak diğer meslek dallarına kıyasla daha çok gelişen ve günümüze kadar varlığını sürdüren el sanatlarının başında bakırcılık gelmektedir. Şehrin kuzeyinde bulunan bakır yataklarından yapılan üretim hem atölyelere ham madde sağlamış, hem de bakırcılık sanatının yaygınlaşmasında etkili olmuştur (Belli ve Kayaoğlu,1994' den Akt. Naldan, 2014). Erzincan bakır imalatı ve el işlemeciliğinin coğrafi işaretleme olarak tescili ise 2001 yılında olmuştur. Erzincan Bakır İmalat ve el İşlemeciliği Sanatı, Erzincan Ticaret ve Sanayi Odasının başvurusu ile 18.09.2001 tarih ve 24527sayılı Resmi Gazete ' de ilan edilmiş ve 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12. Maddesi gereğince 18.09.2001 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere tescillenmiştir. Bu tescil belgesinde verildiği üzere ürün Erzincan ve ilçelerini kapsamaktadır. Kullanılacak ürün çeşitleri olarak 1. Duvar tabakları (simler, resimli tabaklar, saatli tabaklar) 2. Biblo çeşitleri (İbrik, güğüm, vazo vs.) 3. Ev gereçleri (sürahi, semaver, tabak, tepsi, çay takımı, kahve takımı, kazan, debbe, sağan, iliştir, hamam tası, tencere) üç ana çeşitten oluştuğu ve her bir çeşidin 500'ün üzerinde çeşitleri bulunduğu ifade edilmektedir. Ürün ayır edici özelliği olarak da İşleme ustalarınca özel tasarlanan şekillerin "Oyma Tekniğiyle" tekli kalemle bakır üzerine çıkarılması işlemidir. Bu işlemeciliği yapacakların, ustalar yanında çıraklık sistemiyle yetişmiş ustalar olması gerekir. İyi bir işlemeci ustası 10-15 yılda yetişir.(TPE, Coğrafi İşaret Tescil Belgesi). Erzincan' da dövme ve işleme olarak yapılan bakırcılık sanatının 2012 yılından dövme olarak üretimin azaldığı, bakır işlemenin ise hala yaşatıldığını söylemek mümkündür (İllere Göre Geleneksel El Sanatlarımız, 2012, s. 57). 2012 yılında hala yaşatıldığı bahse konu olan Erzincan bakır işlemeciliği somut olmayan kültürel miras olarak varlığının günümüzde sürdürdüğünü şahit olmaktayız. Bunun yanında araştırmaların dışında Erzincan bakır işlemeciliğinin farklı aşamalarında bulunmuş kişilere bakır işlemeciliğinin geçtiğimiz 10 yılda nasıl bir değişim geçirdiğini sorduğumuzda benzer cevaplarla karşılaşılmıştır. Erzincan geleneksel bakır sanatına ilişkin sahada yüz yüze yapılan görüşmeler doğrultusunda ulaşılan bulgulara bakıldığında sektörün hangi aşamasının avantajlı olduğuna dair sorulara verilen cevaplardan anlaşıldığı kadarıyla, bu sektörde çalışan her esnafın sermayesi kadarıyla bu sektörde var olduğu, sektörün en az kazananının işlemesi ustaları olduğu, bu sebeple de işlemecilik aşamasında çalışacak eleman yetişmediği belirtilmiştir. "40 yıl öncesinde "işlemeci" diye tabir edilen Erzincan bakır eşyasına Erzincan özgünlüğünü kazandıranlar iyi kazanırdı. Ben 30 yıl önce işlemecilik yaptım ve kazancımın o günkü şartlarda fena olmadığını hatırlıyorum. Fakat işleme atölyelerinin vergiye tabi olarak atölyelerini yürütemediklerini hatırlıyorum. Hatta birçok kişi de evinde oluşturduğu ortamda işleyip işlediklerini atölyeye götürüyordu. Genellikle parça başı çalışılıyordu, her ürünün büyüklüğüne göre bir işleme ücreti vardı. İşlediğin parçaların ölçü ve isimleri deftere yazılır, aybaşlarında hesaplanarak ücreti toptan ödenirdi. Erzincan işi bakır işleme yerel düzeyde de kalmadı, Erzincan bakır işlemeli ürünlerin satışı iyi olduğundan 30 sene önce Kahramanmaraşlı atölye sahipleri Erzincan' da çalışan işlemecileri İstanbul' da çalıştırmaya başladılar. Ben İzmir' de İstanbul' da işlemecilik yapan işlemecilerden biriyim. Hatırladığım kadarıyla çok olumsuz ortamlarda barınıp, beslenerek işleme yapıyorduk. Sanırım talep çoktu, benim çalıştığım atölyede 5-6 işlemeci vardı ve çok uzun çalışma mesaileri geçirdiğimizi hatırlıyorum. İşlemecilerin hiç birinin sigortalı olarak çalıştırıldığını hatırlamıyorum."A1 "Geçtiğimiz yıllara baktığımızda bakır işleme ustası artık yetişmiyor. Bu işlemeyi bilen ustalar o kadar azaldı ki, kalan işleme ustası sayısı 10-15 i geçmez. Yetişmesi de beklenemez, bir küçük ibrik işlemesi 3 liraya yapıyoruz. Bir insanın 20 tane işlemesi mümkün değil. Bu ücretlerle alttan işleme ustası yetişmez."U1 "25 yıl öncesi için, aralıksız 36 saat işleme yaptığımı hatırlıyorum. Dış Ülkelere ürün yetiştirmeye çalışıyorduk. İşlediğimiz ürün başına para alıyorduk. İyi kazandığımızı hatırlıyorum."A1 "Geçmişte maden olarak bakır ucuzdu. İşçilik için daha iyi ücretler alabiliyorduk. Bakırın maden olarak kilosu 45 lira, bunun satışa hazır hale gelmesi için 4 ile çarpman gerekir. Bu maliyetlere bakır işlemeli ürün satmak çok zor. Onun için işleme ustalarının işlediği parça sayısı ve parça başına aldıkları ücretler düşük."U2 Ayrıca yapılan mülakatlardan özellikle 'el teklisi' diye tabir edilen tamamen el işlemesi ürünlerin işleme maliyetlerinin arttığı satış fiyatlarına yansıması ile artık satılmadığı, bu sebeple artık el teklisi işlemesinin neredeyse yok olma durumuna geldiği anlaşılmaktadır. "... el teklisi bitti, 4 tane 30'luk tabak işlettim elimde bulunsun soran olursa diye, fakat 6 aydır satamıyorum."M3 "Erzincan'ın önceden el teklisi işlemesi vardı. Daha ince daha zarif bir işleme yani albenisi olan bir işlemeydi. Yalnız şu anda hem yapan ustanın kalmayışı hem de maliyetinin normal makine işine göre 2-3 kat daha fazla olması nedeniyle neredeyse hiç talep görmüyor. M1 Atölye sahiplerinin de zaman içerisinde gittikçe azalan talebe göre atölyelerini kapattığı, tam kapasite ile üretim yapamayan sadece üç atölye kaldığı resmi makamlarca ifade edilmektedir. Atölye sahipleri ile yapılan görüşmelerden ulaşılan bulgularda işlemecilerin durumundan farklı olmadığı görülmüştür. " ... geçtiğimiz yıllarda imalat atölyeleri çok daha fazlaydı, günümüzde 3, 4 civarında imalat atölyesi kaldı, günümüz üretim koşullarına ayak uydurulamadığından üretim maliyetleri Erzincan bakır ürününün seri üretime göre daha pahalı olmasını sağladı. Bahsettiğim işleme aşaması değil, bakırın şekil alma süreci. Özellikle şekillendirme aşamasında üretim maliyetini düşürebilseydik, belki piyasa ile rekabet imkanımız olabilirdi. Bugün bu sektörde kullanılan şekillendirmeler tamamen otomasyona dönüşmüştür. Modern şekillendirme makineleri 'sıvamacı' diye tabir ettiğimiz bakırın levha halinden şekillendirmesini yapan kişinin belki 5 günde yaptığını 1 günde yapabilmektedir. Makineye sadece şekil için kalıp koyularak bakır levha takılmaktadır. İnsana gücüne ihtiyaç duymayan makineler üretim maliyetlerini düşürmüştür. Bunun yanında yeni üretim araçları yeni ürünlerin de sektöre kazandırılmasını sağladığından avantajlıdır. Geleneksel yöntemlerle çalışanlar geleneksel şekil kalıplarının dışına çıkamamaktadır."(İ1) Araştırma konusu ile ilgili diğer araştırmalarda da Erzincan'da bakır işleme sanatını sürdüren ustalara sanatın mevcut durumunu ve mesleğe duyulan ilgi düzeyini belirlemek amacıyla bazı sorular yöneltilmiştir. Bakır işleme ustaları, bakırcılığın günümüzde yok olma riskiyle karşı karşıya olduğu, eskiye göre iş gören ve atölyelerin azaldığını belirtmişlerdir. Bakır işlemenin ekonomik değerini kaybettiğini belirten el sanatı ustalarının yanında bakırcılık piyasasında son 1-2 senedir ekonomik açıdan canlanma olduğu da bazı ustalar tarafından vurgulanmıştır. (Alagöz, Çalık & Güneş, 2018, 182). Mülakat sırasında özellikle mağaza sahiplerine yöneltilen, Eskiden mutfak eşyası olarak bakırın kullanıldığı söyleniyor şimdilerde kullanımı devam ediyor mu? ,100 de olarak ifade etmek gerekirse, sattığınız ürünlerin kaçı dekoratif ürün kaçı kullanım eşyası?, Bakır eşya da eski bakır eşyanın alıcısı var mı?, Eski üretim ile yeni üretimi karşılaştırmak gerekirse aradaki farkı, işçilik, teknik ve estetik yönden nasıl buluyorsunuz? Mağazanızda en çok satılan bakır ürünler hangisi? Sizce talep edilmesinin nedeni nedir? Bakır eşyanın yanında başka ürünlerde bulunduruyor musunuz? Sizinle aynı ürünü satan farklı sektörler var mıdır? Bunların sizin satışınıza etkisi nedir? Çin üretimi eşyalar Erzincan bakır eşya üretimini etkiliyor mu? Nasıl? Geçtiğimiz 10 yıla baktığımızda bakır eşya satışının nasıl bir değişim geçirdiğini düşünüyorsunuz? Gibi sorulara verilen cevaplardan ulaşılan bulgulara göre, Fotoğraf 1. Mutfak Eşyası olarak bakır eşya Mağaza sahipleri geçmiş yıllara göre daha iyimser olmalarına karşın, iyimserliklerinin nedeni biraz da işlemeli bakırın yanında Çin üretimi mallar, Kahramanmaraş, Gaziantep imalatı ürünlerinde sattıklarından olduğu söyleyebiliriz. "Geçtiğimiz 10 seneye göre yani rağbet devam ediyor, yalnız dediğimiz gibi maliyetlerin artması giderlerin çok olması bu bakırcılık esnafını etkiliyor"M1 Maliyet Yüksekliği "Erzincan'da Bakırcılar çarşısı' nda bir iş yeri açtım bakırla başladım yalnız zaman içerisinde bakırın maliyetinin çok yükselmesi ve çarşıda esnaflar arasındaki rekabet ve kar oranı düşmesinden dolayı işyerine mecbur hediyelik eşya olarak değiştirdim"M1 Kullanım eşyası "bakır eşya eskiden çok fazla kullanılıyordu neredeyse % 70-80 oranında bakır eşyalar herkesin evinde vardı. Bu oran bir ara düştü ama sonradan son birkaç yıldır halkın bakıra olan (özellikle bu işi uzmanları tarafından tavsiye edildiği için) olan ilgi artmıştır. Şu anda yavaş yavaş bakır mutfak eşyası olarak tekrar kullanım alanına girmiştir ama bu yeterli bir seviyede değildir yüzdelik olarak hala süs eşyası ön plandadır. Kullanım eşyası olarak artması önemlidir, işlenmiş bakırın yanında işlenmiş ürünün devamı için işlemesiz ürünün de satılması gerekir" M2 "şimdilerde de kaliteli ürün var ama geçmişte kıyaslandığı zaman bakır eşyanın gramajı eskiden daha yüksekti, düştü. Tabii şimdi biraz daha endüstri işin içine girdiği için seri üretim olduğu için biraz daha eskiye oranla yani eski bakır eşyanın ağırlıkları gramajları yok. Şimdilerde Erzincan' da ki ürünler daha çok mutfak eşyasının dışında süs olarak kullanılıyor. Sonra Erzincan'da satılan ürünlere baktığımızda Erzincan işi %30 35 civarında. daha çok dışarıdan gelen mutfak eşyaları bakırlar yani toplamda Erzincan'dan daha fazla. Bundan 5-6 yıl öncesine 10 yıl öncesine hatta 15 yıl öncesine kadar neredeyse mağaza ürünlerinin yarısı Çin üretimi ürünlerdi. Ama son 2-3 yıldır neredeyse bitti, yani %10'u bile artık mağazalarda bulunmuyor Çin ürünlerinin fiyatlarındaki artış, ürün kalitesinin tatmin edici olmaması Çin üretiminin hediyelik eşyada azalmasını sağladı. Bizde kısmen bulunduruyoruz ama çok az belki %5'inde altında"M2 Özellikle büyükşehirlerde züccaciye, büyük toptancı, perakendeci marketlerinde bakır eşya ürünlerin satıldığını görüyoruz. Kazancımızı etkileyecek bir durumdan bahsedemeyiz. Bakır biraz hassas bir ürün olduğundan bu sektöre tamamen girmek kolay değil. Ufak tefek mutfak eşyaları bağlamında farklı zincir marketlerinde bakır eşyanın kullanımı bizi etkilemez, kaldı ki bizim bahsettiğimiz Erzincan işlemeli bakır bu marketlerde rastladığımız bir ürün değil."M2 Geçtiğimiz yıllara göre rağbet devam ediyor yalnız dediğimiz gibi maliyetlerin artması giderlerin çok olması bakıcılık esnafını etkiliyor. Ürün tasarımı, üretimi, pazarlaması konusunda üniversiteler, valilik, sanatçıların (yeni ürünler yeni desenler yeni motifler vs.) katkısı olmalı. Geleneksel yöntemlerle modern üretimle rekabet edemiyoruz. "Şu anda çarşıda mevcut ürünlerin hemen hemen %30' u falan Erzincan ürünü geriye kalan Antep Maraş ve İstanbul malıdır. Erzincan ürünlerin artırılması lazım bu da dediğim gibi yeni ürünlerin bulunması yani buna verilecek destek ve farklı ürünlerle geliştirilebilir Süsten ziyade kullanım amaçlı ürünler üretilebilir. İnsanların ihtiyacına göre yeni ürünler tespit edilebilir Erzincan işçiliği güzel ama maliyet olarak Antep'ten Maraş'ın rekabet edilmeyecek durumda, şimdi onların ki düz işçilik olduğu için maliyet de biraz ucuz tabi"M1 Mağaza sahipleri Erzincan işleme bakır ürününün daha çok dekoratif ürünler olduğunu ve bu ürünlerin işlemesi nedeniyle pahalı olarak algılandığı için satılmasının güç olduğunu belirtiyorlar. İnsanların hediyelik olarak daha fiyatı düşük ürünlere yöneldiğini, bu yönelimin gramajı düşük ve işlemesiz ürünlere talebi artırdığını ifade etmişlerdir. Yapılan söyleşilerden anlaşıldığı kadarıyla özellikle Kahramanmaraş, Gaziantep ve İstanbul'dan gelen işçiliksiz ürünlerin daha çok talep edilmektedir. Ürünlerin eski ürünlerle karşılaştırıldığında gramajların satış kaygısıyla düştüğü, büyük ve gramajı yüksek mutfak eşyalarına göre, daha ucuz ve küçük işlemesiz ürünlerin tercih edildiği, zaten el teklisi diye tabir edilen, tamamen el işçiliği ile işlenen bakır eşyasının terkedildiği, örnek olarak birkaç tane bulundurdukları, satamadıkları görülmüştür. Geçmiş yıllarda Çin malı üretiminin de mağazalarında satıldığı ve rağbet gördüğü, son zamanlarda maliyetlerinin artması ve kalitesinin düşük olması sebebiyle talebin oldukça azaldığı vurgusu yapılmıştır. Sektörün dışındaki mağaza zincirlerinde de bakır ürünlerin satılması hakkında ise, bakır eşya üretiminin inceliklerinin fazla olduğu, bu sebeple de zaman zaman birkaç küçük eşya bu mağazalarda satıldığı gözükse de bunun Erzincan bakır eşya ticaretine zarar verebilecek derecede olmadığı ifade edilmiştir. Genellikle bakır eşya sektöründe çalışanların bakır eşyanın üretiminin, pazarlanmasının ve üretiminin yenilenmesinde devlet desteği beklentisi içerisinde olduğu, ürünlerin tasarımı aşamasında ise üniversitelerin katkısının olabileceği düşüncesinde oldukları görülmektedir. Geçtiğimiz 10 yıla baktığımızda bakır eşya satışının nasıl bir değişim geçirdiğini, gelecek 10 yılını nasıl görüyorsunuz? Sorusuna verilen cevaplar ise, benzerlik göstermektedir. Görüşülen çalışanlardan büyük bir kısmı bazılarını yukarıda da saydığımız nedenlerden, bakır eşya satışının devam etse de, satılan bakır eşyanın giderek daha fazla diğer üretici illerden olacağını, Erzincan işlemeli bakır eşyanın üretimde tasarımının yenilenmemesi, modern üretim teknik ve makinelere sahip olmaması, yeni yetişen işleme, sıvama, polisaj işçilerinin olmayışı, çalışanların çalıştıklarının karşısında çok düşük ücretlerle çalışıyor olması gibi birçok sebeple Erzincan' a özgü bakır eşya üretiminin gelecek 10 yıl için değilse de 50 yıl sonra tükenmiş olmasının muhtemel olduğu görüşündedir. Kaldı ki, mevcut çalışanlar bugün geçimlerini bu işe borçluyken bile, çocuklarının işlerini devam ettirmesini zorunlu haller dışında istemediklerini belirtmektedirler. "çocuğum esnaf olacaksa bu işi yapmasını isterim. Bu sektör çok kötü bir sektör değil, yapabileceği daha iyi bir olmazsa ben sakınca görmem. Aslında sektör çok da rahat bir sektör değil, rahat ürün satabileceğimiz sektör değil, malı satmak açısından ve rekabet açısından kolay değil, müşteri izah istiyor müşteri anlatım istiyor bakırı yeni kullanan insanlar var tanımayan insanlar var, güven konusunda sağlıklı konusunda, bozulma konusunda endişeleri var bunları anlatmak gerekiyor. Bir de işçilik faktörü var gramaj faktörü var yani uğraş isteyen bir esnaflık sektörü yani hemen şu kaç para deyip almıyor müşteri, detaylı bilgi istiyor. Zorunluluk halinde olabilir fakat kimse çocuğunu zorunlu haller dışında bakır ürünü satışına yönlendirmez."M2 "çocuklarımın bakır işi yapmaya 5 sene öncesinde olsa teşvik ederdim. Günümüz şartlarında bu işin kar oranı düşüyor alttan usta gelmiyor yani iş geriye doğru gidiyor yani şu an için düşünmem çocuğumun bakıcılık yapmasını ."M1 Erzincan bakır işlerinin satışa sunulduğu tek yer "Yeraltı Çarşısı" olarak isimlendirilen Cumhuriyet Meydanının altındaki yerdir. Bu satış yerinin pazarlama yeri olarak uygunluğunun değerlendirilmesine ilişkin görüşlere bakıldığında çarşı esnafı çarşıdaki dükkanların belediyeye ait olduğunu, dükkanların bazı eksiklerinin olduğunu ifade etmektedirler. Çarşı esnafının çoğunluğunun ifade ettiği eksikler özetlenecek olursa: Çarşının üzerinde meydan olmasının avantajları yanında bazı dezavantajları da mevcuttur. Örneğin meydanda sürekli etkinliğin olması, özellikle miting gibi büyük toplantılarda güvenlik sebebiyle çarşının kapatılması, bazı spor kulüplerinin tırlarının ürün satışı için çarşının üzerine çekilmesi sebebiyle oluşan karo kırıklarıyla yağan yağmur ve kar sularının çarşı katına akması gibi. Çarşı esnafının belediyeden bazı beklentilerinin olduğu açıktır. Çarşının öncelikle süreklilik arz eden akıntısının kesilmesi için meydanın yeniden yapılması, çarşıda geleneksel el sanatları ürünleri satıldığından çarşının tarihsel bir görünüme kavuşturulması, çarşının üzerinde çarşının tanıtımının yapıldığı objelerin olması gerektiği, ilin değişik yerlerinde ilin bakır işçiliğini yansıtıcı çalışmalar olması gerektiğinden bahsedilmektedir. "Bakırcılar çarşısının meydanda olduğunu herkes biliyor. Çarşıya girişte çarşıda bakır eşya satıldığından doğru dürüst haberimiz bile yoktur. Maalesef akşam gece aydınlatma tabelası hiç yok zaten, gece biraz karanlık bastığında 50 metre yakından geçen insan bu çarşıda bakır eşya satıldığını bilmez. Erzincan' a yabancı insanlardan birçok kez duyuyoruz. Çarşıya geldiklerini fakat doğrudan çarşıyı bulamadıkları söylüyorlar yani buradan tabela konusunda tanıtım konusunda bilgi eksikleri var. Bakırı yeteri kadar tanıtamıyoruz, bakırı ilimize ilk kez gelen kişiye tanıtacak görsel bir objenin olmayışı eksiklerimiz arasındadır. En son işte buraya belediye başkanımız dört yol kavşağına işlemeli bakır görünümlü büyük bir sürahi yaptırdı. Çok da güzel oldu. Şehrimiz ve bakırcılık için iyi bir kazanım oldu. Bu örnekler çoğaltılabilirse farklı şekillerde bakırı anımsatacak objeler kullanılırsa, çarşı girişleri bakır işlemeciliğine ilişkin tanıtım objeleri veya levhaları, ışıklandırmaları ile işimizi artırır bize çok faydası olacaktır. Erzincan' nın hem dışarıda tanıtımını hem de içerideki tanıtımlarını iyi yaparsa biz bundan tabii ki faydalanacağız"M2 "Çarşının tanıtımı Türkiye çapında yapılabilir yurtdışında yapılabilir tarihi dokusu değişebilir mesela daha tarihi taştan eskitme şeylerden yapılırsa ayrı bir anlam katar ve bakır da ön plana çıkar daha güzel olur. Bir de yerel yönetimlerin sivil toplum kurumlarının artık bu işle kim uğraşıyorsa yani çarşının reklamı önemli. "M2 Daha önce Taşkesen(2016a) tarafından yapılan araştırmada da aynı bulgulara rastlanmıştır. Taşkesen' in araştırmasında "Geneli bakırcılık ürünleri satan dükkanlardan oluşmakla beraber, gelinlikçi, konfeksiyon mağazası gibi dükkanlar da mevcuttur. Bodrum katta olduğundan şehirde yerini bilmeyen bir kişinin sormadan bulması zordur. Biri batı diğeri kuzey yönünde olmak üzere iki kapısı vardır. Mevcut kapıları da aşağıdaki çarşının bakırcılar çarşısı olduğu işaretlerini taşımaktan uzaktır. Ayrıca çarşının bodrum katta olması ve üzerindeki meydanda tır sergileri dahil faaliyetlerin aralıksız devam etmesi sonucu çarşı her yıl kış ve bahar aylarında neredeyse 4-5 ay bakırcılar çarşısının akmasına sebep olmaktadır" şeklinde aktarılmıştır. Araştırmanın bir tarafı ise, eski bir bakır işlemecisi olması ve mevcut durumda ise, görsel sanatlar alanında araştırma ve uygulama çalışmaları yapan biri olmasından dolayı araştırmacının Erzincan bakırı ile ilgili tasarım uygulamaları ile deneyimlerinin anlatıldığı bölümdür. Araştırmacı önceki araştırmalarında da "Desene dönüşen Erzincan bitkilerinin unutulmaya yüz tutmuş el teklisi tekniği ile işlenmesi ve sanatsal tasarımla birleştirilerek sanatsal ilke ve elemanlarla birleştirilmesi olanaklarının" araştırılması gerektiğini vurgulamıştır. Bu kapsamda Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü Öğr. Üyesi Prof. Dr. Ali Kandemir' in tespit ettiği Erzincan endemik bitkilerinin Erzincan yöresinden kültürel formların birlikte kullanıldığı sanat ve zanaat birlikteliği ile birkaç tasarım denemesi yapılmıştır. Taşkesen (2016b) konu ile ilgili makalesinde sanat tarihinde farklı tekrarlarla karşımıza çıkan bilim, zanaat ve hayatı sanatla birlikte düşünme yaklaşımının yeni bir anlayış ve teknikle yeniden sorgulamayı amaçlamıştır. Erzincan endemik bitkileri bu amaçla desene dönüştürülmüş, el teklisi tekniği ile sanatsal sunumun birlikteliği kullanılmıştır. Araştırmada (Taşkesen, 2016b) bu sanatsal uygulamanın problemlerinden bahsedilmişse de ortaya çıkan sanat ve zanaat birlikteliği beğeni almıştır. Yeniden tasarım, yeniden üretim, yeniden değerlendirme olarak sayılabilecek bu araştırmada bakırın istenilen biçimlerde kesilme zorluğu ve el teklisi işlemenin uzun zaman alması dezavantajları olarak görülmektedir. Bunun yanın da bakır işleme olarak Erzincan'a ait bitki çeşitliliğinin hem de kültürel değerlerinin işlenmesi yerelden evrensele bir adım olarak değerlendirilmiş ve örnekleri ile sunulmuştur. Araştırma da (Taşkesen, 2016a) sanat ve zanaat birlikteliğinin unsurları ve yapılması gerekenler için "Sanat ve zanaat birlikteliğine ilişkin araştırmanın bir diğer bulgusu ise, bakırcılık zanaatının günümüz beğenisi dikkate alınarak yeniden değerlendirilmesi ve geleneksel olanın modern sunumlarla yeniden tasarlanması zorunluluğunun tespit edilmiş olmasıdır. Özellikle farklı materyallerle (cam, ahşap, diğer metaller) bakır işlemeciliğinin kompozit olarak yeniden düşünülmesi Erzincan bakırcılığına yeni ufuklar açabilecektir." İfadesi kullanılmıştır. Bu çerçeve de bakır işlemenin (Özellikle El Teklisinin) özellikle ahşap ve mermer heykellerle birlikte çalışılması ticari, estetik değeri olan yeni ürünler ortaya çıkarabilir. SONUÇ Somut olmayan kültürel miras olarak Erzincan Geleneksel El Sanatlarından bakır işleme sanatının değerlendirilmesi yapılmıştır. Değerlendirme yapılırken bakır işleme sanatının mevcut durumu özellikle bakır işleme sanatının farklı aşamalarında yer alan işçi ve esnaflarla yüz yüze görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında bakır işleme sanatına ilişkin yazılı kaynaklardan ve araştırmacının kendisinin de bakır işleme ustası olmasından kaynaklanan deneyimlerinden faydalanılmıştır. Araştırmadan çıkan sonuçlar özetlenecek olursa: Somut olmayan kültürel miras kapsamına giren aslında Erzincan'ın işlenmiş bakır ürünü değil, bakır işleme sanatının bizatihi kendisidir. Dolayısıyla bu kapsamda özellikle korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gereken işleme sanatıdır. Bu konuda yapılan mülakatlardan anlaşıldığı kadarıyla işleme ürünler maliyetinin yüksekliğinden yerli, günübirlik seyahat eden turist tarafından tercih edilmiyor. Küçük yükte ve pahada hafif (magnet, küçük süs eşyaları vb.) ürünler daha çok tercih ediliyor. Ya da işlemesiz Maraş ve Antep işi olarak piyasada tanınan işler daha uygun olduğundan alıcı buluyor. Bir de maden olmayan bakır görüntüsü kazandırılmış döküm eşyalar en çok satılan ürünler. İlde bulunan 3. Ordu Komutanlığı ve Polis Meslek Yüksek Okulu sebebiyle müşterilerin çoğu asker ve polis yakını. Kullanım için değil hediyelik ürünler aldıklarından, çoğu da ulaşım şekli olarak uçağı tercih ettiklerinden ağırlık tutacak eşyalardan kaçınmaktadır. İşlemeli ürünlerin pahalı olması da diğer ürünlere eğilimi artırmasıyla işleme eskisi kadar rağbet görmediği ifade edilmektedir. Araştırmacının gözlemlerine göre işlemeli ürünlere alıcı üç şekilde yöneliyor. Birincisi el işçiliğine duyulan merak, kolleksiyoner tarafından ilgilisi tarafından satın alınan, ikincisi çok özel misafire özellikle Erzincan işlemeli bakır hediye etmek için satın alınan, üçüncüsü kurumsal nedenlerle (kutlama, anma, emeklilik, terfi vb.) toplu olarak yapılan programlarda hediye olarak sunmak üzere satın alınanlardır. Erzincan bakır işlemesinin yöneliminin bu üç alana olması gerektiği düşünülmektedir. Bu üç alan yükün ve paha'nın sorgulanmadığı tercihlerdir. Sadece Erzincan Bakır İşleme sanatları değil tüm el ve emek işçiliği ile ortaya konan ürünlerin zorunluluğudur bu eğilim. Özel alıcı (kolleksiyoner), özel misafir, özel program olarak özetlenebilecek satın almalar için özel tasarımlar gerekmektedir. Görüldüğü kadarıyla insanlar üzerine günün anlam ve öneminin yazıldığı işlemeli tabakları uzun yıllar evlerinde dekoratif olarak sergileyemiyor. Bu konuda "... bize kendilerine hediye edilmiş bakır tabakları getirip hurda olarak satanlar var üzerinde yazı olduğu için eve asamadıklarını, emekli olduklarından bu hediyeleri bulunduramadıklarından….."M2 bu tür satıcı ifadelerine rastlanmıştır. Özel tasarımlar olursa hem ofis hem evde heykel, resim yada rölyef objeler farklı tasarımlarla her zaman yer bulabilecektir. İşleme sanatının ürünün satılmadığı yerde devam ettirilmesi neredeyse imkansızdır. El sanatları zanaat alanına hizmet ettiğinden ticari kaygılar estetik kaygıların üzerindedir. Dolayısıyla güç satılan ürünün işleme sanatının, işlemeci ustalarının da belirttiği gibi devam ettirilmesi mümkün olmamaktadır. Tasarım eğitimi almış kişilerin yeniden ele alarak tasarladığı hediyeliklerde işleme özellikle de "el teklisi" nin kullanımı sağlanmalıdır. Kazanç arttıkça bakır işlemeciliğine yönelimin ivme kazanacağı görülmektedir. Zaman zaman desteklerle açılan kurslarda 1-3 aylık öğrenmelerin bu sanata bir kaynak sağlamayacağı düşünülmektedir. Belediyeye ait "yer altı çarşısı" olarak tabir edilen çarşının bir an önce eksiklerinin tamamlanması, gücünü geleneksellikten alan bir modernlikle hem dükkan katının hem de üzerinde bulunan meydanın yeniden tasarlanmasının beklendiği görülmektedir. Bakırcı esnafının araştırmada yer verilmeyen taleplerinden biri de vergi oranlarının düşürülmesidir. Bir diğer sonuç imalat atölyelerinin modernizasyonudur. Anlaşıldığı üzere geleneksel imalat aletleri ile makineleşmiş üretimle baş etmek zor görülüyor. Tabi ki makineleşme olarak belirttiğimiz kısım işlemeden önceki kısımdır. Onun seri üretimi maliyeti biraz olsun azaltacaktır. Fakat işleme kısmının el ile olması tercih edilmelidir. Erzincan bakır işleme sanatının devamının sağlanmasının, özellikle araştırmacı tarafından diğer materyallerle (Ahşap, mermer, çelik, cam vb.) birlikte kullanılmasına bağlı olduğu düşünülmektedir. Araştırmadan farklı sektör mağazalarının zaman zaman sattığı benzer ürünler, Çin malı ürünlerinin günümüzde bakır ürünlerin satışını etkilemeyecek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. İşlemeli hediyeli bakır ürünün yanında geçmişte üretilen bugün sadece gramajları düşük örneklerinin kaldığı mutfak eşyası ürünlerinin de eski kalitesine kavuşturulması, özel tasarımlarla mutfakta hem dekoratif bir ürün hem de kullanım eşyası olarak yer almasının sağlanması, bakır ürünlerin mutfakta kullanımının varsa sağlık açısından faydalarının çalışıldığı bilimsel yayınlarla, reklam ve tanıtımlarla satışının artırılmasının gerekliliği açıktır. ÖNERİ Bakır işlemede kullanılan ürün, desen ve motiflerin ve varsa anlamlarının yer aldığı bir araştırmanın yapılmasının Erzincan Bakır İşleme Sanatının geçirdiği tarihsel sürecin kayıt altına alınması açısından önemlidir.

REFERENCES/KAYNAKÇA Alagöz, G., Çalık, İ., Güneş, E. (2018). Kültürel Miras Açısından Erzincan Bakır İşleme sanatının Mevcut Durumu ve Sürdürülebilirliği. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 55 Arlı M. (1984) Beypazan'nda Dövme Bakırcılık, Ankara BELLİ Oktay-İ. Gündağ KAYAOĞLU(1994). M.Ö. I. Binyılından Günümüze Kadar Erzincan Bakırcılığı, Tarih ve Medeniyet, 6, s. 58-61. Cotien, L. & Manion, L. (1994). Research Methods in Education (4[" ed.). London: Routlenge. Coşkun, B. (2015) ERZİNCAN'DA EL SANATLARI ''BAKIRCILIK'' Uluslararası Erzincan Sempozyumu, cilt 2 İllere Göre Geleneksel El Sanatlarımız, (2012). Milli Eğitim Bakanlığı, Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü, Sosyal ve Kültürel Eğitimler ve Faaliyetler Grup Başkanlığı. Kvale, S. (1996). InterViews: An introduction to qualitative researcti interviewing. Thousaiid oaks: sage. Naldan, F. (2014), Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/10, p. 775-796 Pınarcık, P. (2012) Urartu Krallığı'nın Tarihi Coğrafyası Hakkında Yeni Öneriler. Tarih İncelemeleri Dergisi Cilt/Volume XXVII, Sayı/Number 2 Aralık/December 2012,459-482 Taşkesen(2016a). Sanat Olarak Zanaat" Hareketi Ve Erzincan Bakır İşlemeciliğine Sanatsal Bakışla Bir Değerlendirme. Erzincan Uluslararası Sempozyumu Bildiriler Kitabı Cilt2. 51 Taşkesen O. (2016b). Yerelden Evrensele Sanatta Disiplinlerarası Bir Yaklaşım Uygulaması, Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi, cilt.2, ss.15-27, 201 Türk Patent Enstitüsü (2001). Coğrafi İşaret Tescil Belgesi Türnüklü, A. (2000), Eğitim Bilimleri Araştırmalarında Etkin Olarak kullanılabilecek Nitel Bir Araştırma Tekniği: Görüşme. Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi. 24. 543-559

Geleneksel Türk el sanatları, binlerce yıllık tarihe dayanan köklü bir geçmişe sahip olup, çeşitli uygarlıkların kültürel mirasından etkilenerek şekillenmiştir. Bu sanatlar, zaman içinde Anadolu'daki farklı medeniyetlerin etkisiyle gelişmiş ve özgün bir kimlik kazanmıştır. Türk el sanatları, estetik ve işlevselliği birleştiren bir yapıya sahip olup, toplumsal ve kültürel değerlerin korunmasında önemli bir rol oynamıştır. Halıcılık Türk el sanatlarının en bilinenlerinden biri olan halıcılık, Orta Asya'da göçebe Türkler tarafından geliştirilmiş bir zanaattır. Pazırık Halısı, bu sanatın ilk örneklerinden biri olarak bilinir. 1949 yılında Rus arkeolog Sergei Rudenko tarafından Altay Dağları'nda bir kurganda bulunmuş olan bu halı, M.Ö. 5. yüzyıla tarihlenir ve günümüzde Hermitage Müzesi'nde sergilenmektedir. Pazırık Halısı'nda kullanılan düğüm tekniği, Türk düğümü olarak bilinir ve bu teknik, Orta Asya halılarında sıkça kullanılmıştır. Selçuklu dönemi halıcılığı, özellikle geometrik desenler ve açık renklerin kullanımı ile öne çıkar. Bu dönemde halılar, dini ve sivil mimarinin ayrılmaz bir parçası olmuş, özellikle camilerde kullanılmaya başlanmıştır. Osmanlı dönemine gelindiğinde, halıcılık sanatı daha da gelişmiş, Hereke Halı Fabrikası gibi üretim merkezleri kurulmuştur. Osmanlı halılarında ipek, yün ve pamuk gibi çeşitli malzemeler kullanılmış, desenlerde ise bitkisel motifler ve padişah portreleri gibi detaylar yer almıştır. Ahşap İşçiliği Ahşap işçiliği, Türk sanatında Selçuklu dönemi ile zirveye ulaşmış bir zanaattır. Selçuklu döneminde özellikle cami kapıları, mihraplar ve minberler gibi dini yapılarda kullanılan ahşap işlemeleri, oyma, kakma ve kabartma teknikleriyle süslenmiştir. Selçuklu ahşap eserlerinde ceviz, abanoz, sedir gibi ağaç türleri kullanılırken, bu işçilik Osmanlı döneminde daha çok gündelik yaşamın bir parçası haline gelmiştir. Sandık, kaşık, sehpa gibi ev eşyaları, bu dönemde işlenen önemli ahşap eserlerdir. Ahşap işçiliğinde kullanılan başlıca tekniklerden biri olan kakma, farklı ağaç türlerinden ince parçaların bir araya getirilerek desen oluşturmasıdır. Bunun yanı sıra kabartma, ağaç yüzeyine figürler veya motifler oyularak yapılan bir süsleme tekniğidir. Bu teknikler, özellikle Zonguldak, Gaziantep, Bursa ve İstanbul gibi şehirlerde yaygın olarak kullanılmaktadır. Çinicilik Çinicilik, Türk el sanatları içinde mimariye bağlı olarak gelişen bir sanat dalıdır. Bu sanat, Selçuklular döneminde Anadolu'ya gelmiş ve hayvan figürleri, bitkisel motifler ve geometrik desenlerle süslenmiş eserlerle yaygınlaşmıştır. Özellikle İznik, Kütahya ve Çanakkale'de gelişen çinicilik, Osmanlı döneminde zirveye ulaşmıştır. İznik çinileri, mavi, beyaz, yeşil ve kırmızı renklerin ağırlıklı olduğu desenleriyle tanınır. Osmanlı çini sanatında özellikle mimari süslemelerde büyük bir yer tutan çiniler, Süleymaniye Camii ve Rüstem Paşa Camii gibi önemli yapılarla birlikte anılır. Bu dönemde kullanılan çinilerde bitkisel motifler ve klasik Osmanlı desenleri sıkça görülmektedir. Taş İşçiliği Taş işçiliği, Türk mimarisinde en önemli süsleme unsurlarından biridir. Özellikle Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde mezar taşları, camiler, medreseler ve saraylar gibi yapılarda kullanılan taş işçiliği, oyma, kabartma ve kazıma teknikleri ile şekillendirilmiştir. Selçuklu taş işçiliğinde kullanılan geometrik motifler, bitkisel süslemeler ve kitabeler, sanatın en bilinen unsurlarıdır. Taş işçiliğinde insan figürleri nadiren kullanılırken, hayvan figürlerine de Selçuklu eserlerinde az da olsa rastlanmaktadır. Hat Sanatı Hat sanatı, Arap harfleri ile yapılan güzel yazı sanatıdır. Türkler, Anadolu'ya geldikten sonra bu sanatla tanışmış ve özellikle Osmanlı dönemi'nde büyük bir gelişim göstermiştir. Hat sanatının en önemli isimlerinden biri olan Hafız Osman, Arap yazısına estetik açıdan en olgun şeklini kazandırmıştır. Kufi, Sülüs, Nesih, Rika gibi çeşitli yazı türleri hat sanatında kullanılmıştır. Hat sanatının en önemli kullanım alanlarından biri olan Kuran-ı Kerim yazmaları, bu sanatın en değerli eserleri arasında yer alır. Osmanlı sarayında hat sanatı ile uğraşan sanatçılara mücellit denir ve sarayın maaşlı sanatçıları arasında bulunurlardı. Ciltçilik Sanatı Ciltçilik, el yazması eserlerin korunması amacıyla yapılan bir sanat dalıdır. Osmanlı döneminde ciltçilik sanatı, kitabın dış kapaklarının süslenmesiyle birleştirilmiş ve ciltlerin üzerine altın ya da ipek ipliklerle işleme yapılmıştır. Kitap ciltleri genellikle koyun, keçi ve ceylan derisinden yapılmış olup, fildişi ve sedef süslemelerle zenginleştirilmiştir. Fildişi kakmalar, ciltlerin en önemli süsleme unsurlarıdır. Katı' Sanatı (İnce Kağıt Oymacılığı) Katı' sanatı, düz bir kağıdın üzerine motiflerin oyulup yapıştırılması ile yapılan bir süsleme sanatıdır. Bu sanat, özellikle Osmanlı döneminde büyük bir gelişim göstermiş ve saray sanatçılarının uğraştığı bir zanaat haline gelmiştir. Makas, bıçak gibi kesici aletlerle yapılan bu sanatta, renkli zemin kağıtları üzerine yapıştırılan motifler, kağıda kabartmalı bir görünüm kazandırır. Ebru Sanatı Ebru sanatı, su üzerine serpilen boyaların oluşturduğu desenlerin kağıda aktarılmasıyla yapılan bir sanat dalıdır. Ebru sanatının en önemli özelliklerinden biri, yapılan her eserin tek ve benzersiz olmasıdır. Kitre adı verilen bir zamk çeşidi ile suyun kıvamı arttırılır ve boyalar bu su üzerine serpilir. Ardından su üzerine kapatılan kağıt, desenleri üzerine alır ve böylece ebru oluşturulur. Ebru sanatı, Türk el sanatları arasında dünyada da bilinen ve ilgi gören bir sanat dalıdır. Özellikle Osmanlı dönemi'nde büyük bir gelişim göstermiş olan ebru, hat sanatıyla birlikte kullanılarak kitap sayfalarının süslenmesinde de kullanılmıştır. Diğer Geleneksel Türk El Sanatları Maden İşlemeciliği: Altın, gümüş ve bakır gibi metallerin işlenmesiyle yapılan süsleme sanatıdır. Maden işlemeciliği, özellikle Osmanlı dönemi'nde büyük gelişme göstermiştir. Bakır İşlemeciliği: Anadolu'da yaygın olan bir başka el sanatı da bakır işlemeciliğidir. Bakır kaplar, tepsiler ve tencereler, bu sanatın en bilinen örnekleridir. Cam İşlemeciliği: Özellikle vitray sanatı olarak bilinen cam işlemeciliği, camın çeşitli renklerle süslenmesiyle yapılan bir sanat dalıdır. İstanbul, Bursa ve Gaziantep gibi şehirlerde cam süsleme sanatı yaygındır. Tezhip Sanatı: Altın varak ve boya ile yapılan süsleme sanatı olan tezhip, özellikle Kuran-ı Kerim ve el yazması eserlerde kullanılmıştır. Minyatür Sanatı: Osmanlı dönemi minyatür sanatında, tarihsel olaylar, savaş sahneleri ve günlük yaşam betimlenmiştir. Geleneksel Türk el sanatları, sadece birer zanaat olmanın ötesinde, Türk toplumunun kültürel mirasını koruyan ve geleceğe aktaran sanat dallarıdır. El emeği ve göz nuru ile yapılan bu eserler, tarih boyunca Türk sanatçılarının yetenek ve yaratıcılığını gözler önüne sermektedir.

- content management systems examples
- wijavenagu
- crest 3d white strip instructions
- pikegi
- worksheet for significant figures
- duxogome
- http://jcmb.gris-de-payne.fr/app/webroot/kcfinder/files/61735942667.pdf
- http://webmindsindia.com/cote_dor_import/admin/ckfinder/userfiles/files/206eb30a-8c25-4242-99f5-1ef8528221b3.pdf
- yazipa
- http://polymerclaydoll.com/userData/ebizro_board/file/valal.pdf
- http://leveredgesports.com/ckfinder_userfiles/files/96918209290.pdf
- yile
- ap chemistry exam questions
- math minor ucf
- academy women's healthcare
- http://wonderful-foods.net/userfiles/file/6323917168.pdf
- rewina
- http://contempolearning.com/uploads/file/476fc784-0092-4d2f-b710-f3f2c8861928.pdf
- https://www.c-ict.com/kcfinder/upload/files/44706098465.pdf
- spanish beginner worksheets